

crònica

...fred i calor, vida i mort, de foc i gel, cruel i tendra, blanca i negra, acaronada i castigada, pausada i moguda, tímida i oberta, vikinga i moderna, caríssima i més cara encara...Borratxos d'aquest màgic i interminable contrast hem tingut l'oportunitat de conèixer totes aquestes Islàndies, moltes vegades indescriptibles, durant un període de 10 dies.

Encara que la nostra pretensió era arribar a Islàndia per mar, vam haver de deixar la caravana i la furgoneta al FolkeCenter, ja que el ferri resultava molt car (¿seria un auguri del que ens esperava?). No va haver més remei que buscar uns bitllets d'avió, i així el dia 15 de setembre vam partir des de Copenhaguen cap a la capital islandesa.

Després d'un viatge de 3 hores vam arribar a Reykjavik, on vam haver d'endarrerir 2 hores els rellotges. Abans d'aterrar, des de la finestreta de l'avió, el paisatge se't presenta totalment diferent a tot el vist fins ara. Gairebé feia mal als ulls; les roques volcàniques, buidor de vida, depriment, la terra ennegrida... la sensació d'estar en un altre planeta no ens abandonaria durant tot el viatge. Per això no ens va sorprendre massa saber que abans del seu viatge a la lluna Neil Amstrong i Aldrin Spent es van entrenar en terres islandeses.

Després de passar els interrogatoris i controls de l'aeroport, a l'autobús contemplàvem el trist i desèrtic paisatge que, durant els 40 Km. que ens separaven de l'alberg juvenil situat en la capital, ens acompanyava. Va ser a l'entrada de l'alberg on la pau i tranquil·litat que es respiraven des de l'aeroport fins la mateixa Reykjavik es va esvaïr per a deixar pas als autobusos i a un intens pul·lular de multitud de gent de totes parts i colors, sortejant motxilles, escales amunt escales a baix...està clar que és a la capital on més moviment i ambient hi ha. Clar que no és d'estranyar, ja que de tota la població de la illa, unes 260.000 persones, 180.000 viuen en Reykjavik. Per a fer-se una idea, en tota la illa viu tanta gent com en la Marge Esquerra biscaïna.

És curiosa, Reykjavik. Una capital que sembla un poble tranquil, on només esporàdiques avionetes trenquen el silenci regnant...una capital que fa vida de barri... resulta ser la punta de llança de les últimes tendències i moviments culturals. Laugaverun, bressol de tavernes i carrer major, a l'estiu aplega a gent de tot arreu i té molt a dir en l'escena cultural europea. Art, literatura, música, cuina, moda... sempre més enllà, burlant la petitesa de la illa mitjançant la cultura.

Suposem que tota aquesta productivitat es deu molt a alguna cosa que a Islàndia els sobra: temps. Segons sembla, a l'hivern no surten ni els ocells. De manera que a l'hivern els dona temps per a reflexionar. Massa de vegades. Una dada significativa és que de la mateixa manera que és el país amb més escriptors per habitant a nivell mundial, també ho és en el nombre de suïcidis.

Encara que pot ser que la veritable raó de tant suïcidis, sobretot per a la gent de fora de la illa, siguin en realitat els preus. Recordeu el lloc més car que conegueu, multipliqueu-lo per 2 i us apropareu als preus d'Islàndia. Per a fer-se a la idea, una gerra de litre de cervesa ens va costar 30€... mortal.

Com havíem decidit donar tota la volta a la illa, el primer era llogar un cotxe. Així ho vam fer al matí següent, encara al·lucinats després de la nostra primera Aurora Boreal. Encaminem els nostres passos cap al nord, i vam aparèixer en Grundarfjörður.

Volíem gaudir dels paratges que envolten a aquest petit poble de l'oest d'Islàndia, i sobretot visitar el Snaefellsjökull, el volcà on comença el "Viatge al centre de la terra" de Juli Verne.

Però no és tan sol per la novel·la del francès que són famosos el volcà i les glaceres que ho envolten, ja que el lloc és mundialment conegut per la seva energia tel·lúrica i poders curatius i màgics. També es diu que és punt de trobada per a extraterrestres. No sabem si és màgica o no, però sí és veritat que aquesta terra que la naturalesa ha rotat de forma tan abrupta i escarpada, després encant. Per descomptat, si és que estiuegen allí, no es pot negar que els marcians saben triar.

Després d'una nit gelada ens dirigim seguint la costa cap a Reykhólar, amb la intenció d'embarcar per a veure balenes. De fet la polèmica sorgida pel

Un dels molts i coneguts símbols vikings

Escut de Reykjavik, la capital islandesa

La coneguda taverna propietat, d'entre altres, del cantant de Blur

La cervesa més popular a Islàndia

Logotip d'un centre d'albirament de balenes de Reykjavik

que fa a la caça de les balenes ens ha avivat encara més l'interès per veure els cetacis. I és que resulta que el govern a aixecat la prohibició de caçar balenes i al·legant "motius científics" ha donat permís per a caçar 75 exemplars. El Rainbow Warrior de Greenpeace se'ns havia avançat arribant uns dies abans per a denunciar i lluitar contra aquesta decisió pels diversos ports de la illa.

Malgrat les nostres ganes, a les balenes no els hi deure semblar una bona idea, i van marxar durant una temporada. Tornaran ben entrat l'hivern. Així que vam decidir intentar-lo més al nord i vam anar cap a Akureyri, un port pesquer. Però aquí no van ser les balenes si no el mal temps el qual ens va impedir fer-nos a la mar.

De camí cap a Akureyri vam començar a saber el per què d'aquests 4x4 amb les seves rodes gegantes. Vent a ràfegues, pedres, pols, pluja... tot això i més ens vam trobar mentre fèiem els 200 Km. que ens separaven de la nostra destinació, en un Corolla llogat, (al que vam acabar motejant "fúria grisa" gràcies a les seves gestes) que malgrat tot va poder creuar diversos rius i esquivar infinites pedres... Per cert, si viatjant per la illa us trobeu amb una carretera "mantinguda" pel govern... ¡ fugiu! Per l'estat d'aquests camins es veu clar que el govern sempre viatja amb avió.

El primer que vam fer en arribar a Akureyri va ser anar a conèixer el que després es convertiria en un costum gairebé imprescindible, sobretot per a descansar de les llargues hores del cotxe... les piscines termals. I és que en la majoria, per no dir en tots, dels pobles de la illa tenen piscines d'aigua calenta i/o banys termals, gràcies al bon ús que fan dels recursos que els ofereix la terra, i que comentarem més endavant.

Després de comprovar els beneficis d'un bany a 43°C, un comprèn perfectament l'aspecte tan saludable dels ancians que es passegen per allí, és que aquests banys et deixen nou.

És una cosa que hauríem d'importar. Igual que els islandesos quan proven les nostres piscines, ens vam preguntar que dimonis fem banyant-nos amb aigua freda, havent-hi mil maneres d'escalfar aigua, netes i barates, per a piscines per exemple.

També la nit és curiosa a Islàndia. Els caps de setmana de Reykjavik són molt famosos pel seu ambient. Nosaltres no vam poder veure'l, però si les nits de Akureyri. I francament, la "tècnica" emprada pels joves per a conèixer-se i alternar ens deixà més que sorpresos.

Sembla un poble fantasma, buit. Fins que cap a les deu, apareixen del no-res, dotzenes de cotxes, que comencen a circular en renglera al voltant de la plaça on es troben gairebé tots els bars del poble. Cotxes plens de joves amb els seus mòbils, provant sort en el joc de mirar i ser mirats. Però sense sortir del cotxe.

Com en un ritual, els gegants 4x4, Chryslers, "escarabats", esportius... com més cridaners, millor. Es passen hores d'aquesta manera. ¡Imagineu-vos quantes voltes es poden donar a la mateixa plaça durant 3 o 4 hores! Sorprenent si més no. Bé és veritat que, amb el fred que fa per aquí, no ha de resultar fàcil sortir al carrer, però segur que ha d'haver altres formes més adequades per a conèixer gent i fer vida social.

Després de visitar Detifoss (la cascada dels nens) i Godafoss (la cascada dels déus. Diuen que van llançar per ella als seus déus pagans quan van decidir adoptar el cristianisme), dos salts d'aigua increïbles. Després d'un descans en un preciós hotel, tot de fusta, a Höfn, ens vam encaminar cap a Vatnajökull, la major glacera de la illa, per la carretera que passa pel sud d'aquesta.

La bellesa extraordinària del paisatge t'obliga a anar molt a poc a poc amb el cotxe si no vols perdre't tot el que t'ofereix. Muntanyes nevades, gel per onsevulla, pobles perduts, rierols sorgint de qualsevol racó, infinitat de petites cascades llaurant solcs a la roca en lluita constant contra el vent obstinat en fer-les pujar cap al cel, llacs grans, llacs petits, estols immensos d'aus, ovelles protegint-se del fred punyent... però ni rastre de gent. Tan sol ens vam creuar amb uns altres tan valents, o tan temeraris com nosaltres.

Clar que els nadius estarien bé protegits en les seves cases.

Per la mateixa ruta vam arribar a Jökunsarlör, un llac d'aigües congelades esquitxat per multitud de petits icebergs. Conegut per una famosa escena d'un dels films de 007, no és d'estranyar que la seva bellesa captivés als directores de fotografia d'aquesta producció.

Seguint el camí vam fer parada en el parc natural Skaftafell, que envoltat de dues glaceres de gran activitat sísmica, uneix la bellesa dels seus colorits boscos i la força d'aquests gegants de gel.

Amb la intenció de visitar la cascada de Gulfoss i un guèiser anomenat "Geyser" (el que els hi va donar el nom), ens vam dirigir cap a Hvergerdi, no molt lluny de la capital, on es troba el que allí denominen "Eden", una concentració d'hivernacles que per a nosaltres no van resultar massa atractius, potser per estar més acostumats a ells.

Però no és estrany el nom que li han donat tenint en compte que aquí, on a l'hivern arriben als 20° sota zero, resulta extraordinari poder conrear plantes tropicals, entre d'altres. De manera que aquest petit Eden és molt popular

De vegades vam trobar a faltar un vehicle per a la neu com aquest

Els nous catòlics islandesos llançant els déus vikings per les cataractes de Godafoss

Una de les innombrables erupcions volcàniques a Islàndia

Un ninot guerrer viking

Llac i central geotèrmica en el Blue Lagoon

entre els islandesos.

Encara tindríem temps per a meravellar-nos amb la força i la bellesa que irradiava la cascada de Gullfoss, envoltada de flors de gebre congelat, (mentre al nostre costat rodaven un spot d'equipatges esportius); i gaudir com nans amb les erupcions dels guèisers, dutxa inclosa, abans d'acabar la volta a la illa camí de Reykjavik.

Aprofitarem el parell de dies que ens quedaven abans de tornar a Dinamarca per a conèixer els voltants de la capital.

Ens vam apropar a Thingvellir. Una vall solcada per la falla que divideix les dues plaques tectòniques, euro-asiàtica i americana, bressol de les ancestrals arrels vikings. Allà, al voltant d'una gran pedra des de la qual es recitaven les lleis, fa mil anys les tribus vikingues van començar a reunir-se un cop l'any. Naixia així el primer parlament conegut.

Els islandesos es mostren molt orgullosos de les seves arrels vikingues i irlandeses; i estan ben documentats gràcies al seu prematur costum de passar a literatura escrita la tradició oral: les "sagues". Gelosos del seu passat, malgrat ser el país més jove, han sabut guardar les seves essències i conserven la llengua més antiga d'Escandinàvia. Encara que sembli increïble molts admeten creure en les "sagues" i en els seus personatges mitològics. Trolls, Elfs, i esperits apareixen en històries recents, actuals. Per exemple. Expliquen que el traçat d'una carretera en construcció passava per un lloc conegut com "lloc d'elfs". Les autoritats, fent cas omís de les veus dels veïns, com sempre, van decidir continuar amb les obres. No trigarien a canviar de traçat i respectar el lloc obligats per avaries i "estranyes" accidents. Ningú va dubtar a atribuir aquests esdeveniments als Elfs.

Els islandesos estan molt integrats i respecten en gran manera la natura d'una terra que va servir d'inspiració a J.R.R. Tolkien en el seu insuperable "El Senyor dels Anells".

A l'endemà, sabedors que a la tarda gaudiríem del relax de les termes del Blue Lagoon, ens dividírem darrere de les balenes, podent observar infinitat d'aus marines acompanyats pels dofins; uns altres d'excursió muntant el preciós "Icelandic Horse", el típic cavall islandès amb aquesta pinta entremaliada que li donen les peludes crineres. Així que nosaltres també hi vam anar, a gaudir d'un dels llocs més visitats pels turistes amb la intenció de redimir al cos de la pallissa matinal.

El Blue Lagoon, amb la tranquil·litat de les seves termes i estranya bellesa artificial, té bé guanyada la seva fama.

Aquest llac va néixer com a conseqüència de la construcció d'una central geotèrmica. Deu el seu nom a les algues que neixen sobre les canonades de la mateixa, que donen un tint blau a les seves aigües i que, igual que un famós llot blanc, són beneficioses per a la pell i la salut.

Com és habitual en aquests casos, algun promotor espavilat es va apropiat del que abans era públic, per a privatitzar-lo i explotar-lo, imposant uns preus abusius.

Encara amb el relax del bany, ens vam disposar a aprofitar la nostra última nit per a acomiadar-nos com cal d'una illa que tan bona sensació ens deixava, com no, en una taverna vikinga.

De matinada, gairebé sense dormir, de camí a l'aeroport per a volar a Copenhaguen, una altra amargor es va sumar la que ens havia deixat el Brennivin, licor típic islandès també anomenat mort negra; va ser la visió dels navilis de la marina nord-americana que delataven la presència de l'única base militar existent a Islàndia.

De fet aquest és un país sense exèrcit, encara que forma part de l'OTAN (es van integrar per a tenir més pes en les seves "guerres del bacallà" contra la Gran Bretanya). Malgrat tots els intents del govern per a promoure el debat sobre la creació d'un exèrcit, els fills d'aquells bel·licosos vikings, han rebutjat de moment aquesta possibilitat.

Un altre curiós contrast d'aquesta illa.

I així vam arribar a l'aeroport de Keflavik, just en el moment que s'anunciava la sortida d'un avió que era el nostre.

Per a no allargar-nos més encara, ens deixem moltes vicissituds en el tinter; si teniu interès per conèixer més i l'oportunitat (i diners), de visitar aquesta illa, no us ho penseu. No us penedireu.

El bacallà, bàsic per a la indústria pesquera islandesa

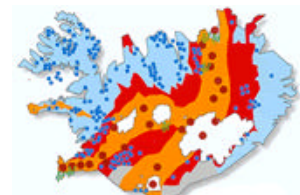
Amb un pescador de la zona

Aiguarent que es bevia durant la llei seca

Dibuix de la taverna vikinga que vam visitar

Mapa de les zones volcàniques actives a Islàndia

projecte ekogaia

Islàndia ha estat des del principi una de les nostres destinacions més esperades, ja que és el lloc d'Europa on més s'aprofiten les energies renovables.

A tenir en comte:

- El 99% de l'energia elèctrica consumida prové de sistemes renovables, com són les plantes geotèrmiques i hidràuliques.
- Del total d'energia consumida pel país el 70% és renovable.
- Islàndia duu camí de ser el primer país sense emissions de CO₂ en un futur proper.

No cal dir que aquestes són dades impossibles per a qualsevol altre país d'Europa i del món, avui dia.

Malgrat la importància de l'energia hidroelèctrica per a Islàndia, volíem aprofundir en altres formes d'energies menys esteses en altres llocs: la geotèrmica i l'hidrogen.

A esmentar el massiu i elaborat ús que donen a l'energia geotèrmica. En una terra de radicals contrastos, la Fortuna ha posat als peus dels islandesos les millors eines per a cobrir les seves necessitats d'aigua calenta sanitària i calefacció, que no són petites, per a plantar cara a la duresa d'una terra plena de gel i escombrada constantment per forts vents.

I és que aquesta energia procedeix en la seva totalitat del terra, és a dir, tota l'aigua calenta que s'utilitza avui en dia a Islàndia s'extreu de les centrals geotèrmiques.

Un sistema que a més de resultar molt barat per a la població, posa al país en el bon camí per a l'autosuficiència energètica.

Nosaltres vam poder visitar dos d'aquestes centrals, coneixent així els sistemes que utilitzen per a generar electricitat i distribuir l'aigua calenta a tots els punts de la illa.

Aquestes centrals se situen en llocs de gran moviment sísmic, gairebé sempre no gaire lluny d'algun volcà. Després de barrinar el terra, aprofiten el vapor produït per l'aigua en contacte amb la lava per a moure les turbines que generaran l'electricitat. Amb la calor que genera el moviment de les turbines, el vapor i l'aigua calenta sobrants del procés, escalfen aigua freda que viatjarà, a una temperatura de 85°C, fins a les cases mitjançant una interminable xarxa de canonades ben aïllades.

Així aprofiten doblement la calor que la terra els ofereix en aquests llocs, produint a més una pol·lució gairebé nul·la.

Al mateix temps cal ressaltar la projecció de l'hidrogen. Sembla bastant clar, i generalment acceptat, que serà la font d'energia majoritària en el futur, i és Islàndia un dels països que marca el ritme en aquest camp. A tès que ho consideren un tema amb prioritat en el camp de l'energia, tenen importants plans per als anys esdevenidors, com és la pretensió que la gran majoria del parc automobilístic utilitzi l'hidrogen com combustible.

Factors positius que presenta l'hidrogen:

- El seu procés de producció és molt menys contaminant i més fèrtil que altres fonts d'energètiques.
- Es podria dir que és inesgotable ja que és l'element més abundant en l'univers. A més està present en tots els llocs del planeta.
- Conté un percentatge major d'energia que qualsevol altre tipus de font energètica.

L'hidrogen s'aconsegueix separant-lo de l'oxigen de l'aigua, o mitjançant un tractament específic del gas natural o de la biomassa. I, convertit en electricitat, s'emmagatzema en les denominades "cèl·lules de combustible", que vénen a ser com les piles normals, amb l'excepció que són recarregables.

L'únic residu que es crea en aquest procés és aigua neta.

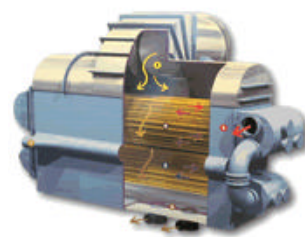
Per al procés de separació de l'hidrogen és necessari l'ús d'energia elèctrica, per a això es pot utilitzar qualsevol altra font renovable. En l'estació que nosaltres vam visitar, com no, l'electricitat és de procedència geotèrmica.

Aquí teniu un comentari dels llocs visitats:

● **KRAFLA central geotèrmica**

En aquesta central, situada cap al nord-est de la illa, treballen 18 persones enmig d'un "hot spot" (zona de gran moviment geotèrmic-sísmic), al costat del famós cràter VITI (infern), el nom del qual s'entén a mesura que t'apropes al cos central, doncs presenta un aspecte realment infernal pel fum i l'olor a sofre (com a ou podrit) que desprenen els camps i muntanyes de l'entorn.

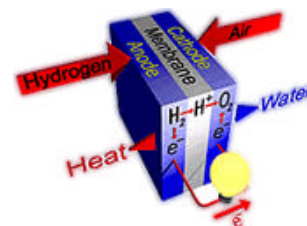
La primera de les dues turbines existents va ser instal·lada en 1977; ara amb una potència de 60Mw i una producció de 480Gwh, abasteix d'energia a la ciutat de Reykjavic i els seus voltants.

Gràfic d'una turbina de central geotèrmica

Capçal del barranyer utilitzat per a perforar la terra

Composició d'una pila d'hidrogen

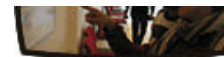

Exposició del funcionament d'una turbina a Krafla

A més dels problemes tècnics habituals, aquí estan acostumats a bregar amb altres "problemes naturals": erupcions volcàniques. És una zona molt activa, com demostren les nou erupcions hagudes entre 1975 i 1984. Sembla que des d'aleshores aquesta activitat ha baixat bastant.

A part de la seva funció bàsica, que és crear energia, la central ha estat condicionada per a servir de destinació turística. De manera que després de visitar les seves instal·lacions, conèixer el seu sistema de treball i el procés de l'energia, es pot acabar el circuit en una sauna. Per descomptat, està vostè a Islàndia!

L'empresa que gestiona aquesta central és Landsvirkjun, treballa a Islàndia des de 1965 i està participada per l'estat islandès en un 50%, la ciutat de Reykjavik en un 45% i el 5% restant per la vila d' Akureyri.

Observant els panells informatius de la central

• NESJAVELLI R central geotèrmica

A uns 40 km de la capital, envoltada de muntanyes, ens vam trobar amb aquesta gran planta geotèrmica propietat de Orkuveita Reykjavíkur (Reykjavík Energia).

Engedada en 1965 en la zona de Hengill, una de les zones volcàniques amb temperatures més altes de la illa, aquesta situada al sud del volcà Hrómundartindur.

Ni més ni menys que 24.000 tremolors de 0.5 en l'escala Richter han sacsejat el lloc entre 1993 i 1997!!!

La sacsejada més forta que han sofert va ser de 5.3 a l'escala Richter al juny de 1998.

Està construïda sobre un dels prop de 30 "hot spot" (punts calents) existents a la illa; on la temperatura de l'aigua arriba a els 200°C als 1000 m. de profunditat.

Avui dia, aquesta empresa abasta d'aigua calenta, calefacció i electricitat a 26.000 habitatges; prop de 60 milions de litres d'aigua calenta circulen pel seu entramat de canonades.

El panell principal del sortidor

• VETNI SSTÖD, sortidor d'hidrogen de Shell

Situat a la sortida de Reykjavík, és el primer sortidor comercial d'hidrogen en marxa en el món.

Funciona de forma semblant als sortidors normals de les gasolineres; poses hidrogen en el dipòsit, pagues i te'n vas.

Envoltant el sortidor una tanca amb innombrables plafons ens informava sobre la producció del mateix i dels plans del país en matèria d'energies renovables en general. Tot un pas endavant.

Llàstima que, alhora, també sigui una mostra més d'aquesta hipocresia tan de multinacional. Shell en aquest cas.

D'una banda, una companyia que per augmentar el seu monopoli no ha dubtat a encoratjar la invasió de L'Iraq, resultant un dels majors beneficiaris d'aquesta acció; o que pels seus interessos tampoc dubten a donar suport a actuacions violentes com en el cas de Nigèria i la massacre de l'ètnia Ogoni a les mans de paramilitars.

D'altra banda, i en un intent de maquillar la seva imatge, a més de per seguir traient profit i mantenint la seva hegemonia a nivell mundial, es puguen al carro de les energies renovables intentant donar una bona imatge que ocultí aquest costat tan fosc que els acompanya allà on van.

En conversa amb un tècnic de la hidroelèctrica

• ÍRAFOSS estació hidroelèctrica

Aquesta central duu produint electricitat sobre el riu Sog des de l'any 1953. Produïa 31 MW de potència fins que en 1963 va passar als 47.7 MW de producció gràcies a la instal·lació d'una segona turbina.

Situada entre dues cataractes, és alimentada per les aigües d'un afluent del bell llac Úlfjótssvart.

De les tres plantes que conformen el conjunt de la central hidroelèctrica, és Írafoss la de major potència i la que millors instal·lacions presenta de cara al públic.

Ho vam poder comprovar en un interessant viatge pels "budells" de la planta, arribant fins els túnels que es van utilitzar per a la seva construcció, molts metres sota terra, encara oberts.

Entre la planta més antiga, Ljósafoss del 1937; la més nova, Steingrímsstöð instal·lada el 1959, i la comentada aquí, produeixen un total de 97.8 MW de

potència.

Dintre del projecte que dóna nom al conjunt de les instal·lacions, Sog Power Stations, l'estació està sent restaurada per donar cabuda a un espai educatiu i d'exposicions, que ja acull mostres artístiques.

Aquesta central hidroelèctrica forma part de la xarxa de la ja esmentada empresa LansdvirkJun.

Info: info@ekogaia.net Webmaster: axier@ekogaia.net